

Puhe eduskunnan istunnossa 24/10-30

LAPUA ON KÄSKENYT, ^RHLLITUS ON PANNUT KÄSKYT TÄYTÄNTÖÖN.

Maa on surkeasti pettynyt nykyisen hallituksen suhteeseen.

Tuomari Väinö Tannerin lausunto eduskunnan eilisessä istunnossa.

Herra Puhemies! Tämän meidän "valtiollisen tervahöylämme" viimeaikaiset harharetket ovat johtaneet siihen, että valtiolainvan päällysmiesten on ollut pakko tulla eduskuntaan antamaan meriselityksen. Tällöisen meriselityksen antoi heinäkuussa silloin vallassa olleen hallituksen päämies ja nykyisenkin hallituksen pääministeri on nähnyt tarpeelliseksi tulla tänne ripittäytymään. Tämä ilmeisesti kuvaa parhaiten sitä epänormaalista tilaa, jossa me tätä nykyä elämme.

Se tiedonanto, jonka pääministeri hallituksen puolesta toissapäivänä eduskunnalle antoi, tarjoaa eduskunnalle nyt tilaisuuden vapauttavaan keskusteluun, jota laajat kansalaispiirit ovat jo kauan odottaneet.

Niin paljon kuin eduskuntaamme onkin viime aikoina koetettu moittia, näyttää kuitenkin siltä, että kansa luottaa siihen ja odottaa eduskunnalta parannusta nykyisiin oloihin. Se väliä, joka on kulunut senäjälkeeh, kun eduskunta on viimeksi ollut koolla, onkin ollut suorastaan sietämätön, varsinkin kun on nähty, ettei hallituksen toimenpiteillä ole saatu oloihin minkäänlaista parannusta.

Kaikille ovat tunnettuja syyt siihen epänormaaliseen olotilaan, jossa me olemme viime kuukausina eläneet. Syynä on ollut "lapualaisuuden" nimellä tunnettu n.k. kansanliike. Tämä keinoitekoisesti paistutettu liikehtiminen on pannut kaikki meidän olomme viime aikoina sekaisin. Se on harjoittanut luvatonta painos-

tusta yhteiskuntaa ja maan hallitusta kohtaan, suorittanut lukemattomia väkivallantöitä ja muita rikollisia tekoja. Sen on alkuperäisesti ilmoittanut tarkoituksenaan olevan vastustaa kommunismia ja suojella uskontoa, mutta nämä alkuperäiset päämäärät näyttävät jääneen kokonaan syrjäseikoiksi. Mukaan liittyneet undet piirit ovatkin viime aikoina jäydellisesti määränneet tämän liikkehtimisen suunnan. Se on näkynyt m.m. siitäkin, että sitä aivan ilmeisesti on johdettu täältä Helsingistä käsin, joten sen alkuperäinen talonpoikainen luonne on jo aikoja sitten hävinnyt. Sitähän rahoittaakin teollisuus- ja liikemaailma, joka odottaa siltä jotakin etuja itselleen. Olisi kerran hauska nähdä, minkälaisiin summiin tämän liikkeen "liikemenot" tähän mennessä ovat nousseet. Päämääränä näyttää viime aikoina olleen aikaansaada täällä taantumusta, osa on pyrkinyt diktatuuriinkin ja viimeinen uutuuus, jota kyllä kauan on aavisteltu, mutta josta ei ole ollut varmoja tietoja, on se, että liikkeen takana näyttää olevan myöskin sotilaskliikki, joka siinä on ajanut omia pyrkimyksiään.

Kun olot jo kesällä olivat epänormaaliset, halusi eduskunta silloin päättävästi palaamista säännöllisiin laillisiin oloihin. Kun ei näyttänyt olevan mahdollista selviytyä tilanteesta silloista vähemmistöhallituksen avulla, etsittiin parannusta laajemmalle pohjalle nojautuvan kokoomushallituksen kautta. Kun semmoinen saatiin aikaan, odotettiin yleisesti siltä hyviä tuloksia. Kaikki puolueethan olivat valmiit silloin antamaan sille kannatuksensa ja se voi siis mitä parhaimmilla edellytyksillä ryhtyä täyttämään edesvastuullista tehtäväänsä. Tätä luottamusta uuteen hallitukseen oli omiaan vielä lisäämään se, että hallitus omasta puolestaan ilmoitti katsovansa "tärkeimmäksi tehtäväkseen valtakunnan turvallisuuden ja sisäisen järjestyksen lujittamisen sekä valtiollisen elämän yleisen tervehdyttämisen." Ohjelmakin siis oli kaikin puolin oikea ja kaikkia eduskuntapiirejä tyydyttävä.

Nyt meillä on tilaisuus nähdä, mitenkä hallitus tätä ohjel-

maansa on noudattanut ja kuinka se siinä on onnistunut.

On heti alussa sanottava, että maa on surkeasti pettynyt nykyiseen hallitukseen nähden. Tulokset sen toiminnasta ovat olleet täsmälleen päinvastaiset, kuin mitä hallitus työhön ryhtyessään maalle lupasi. Se tiedonanto, jonka hallitus nyt on eduskunnalle antanut, on tässä suhteessa murhaava asiakirja. Se sisältää niin paljon epänormaalisten olojen ja rikollisten ilmiöiden toteamisia, että se lienee sen kautta ainutlaatuinen asiakirja ja jonkun hallituksen esittämäksi. Se muodostuu kuitenkin tämän kautta myöskin ankaraksi arvosteluksi n.k. Lapuan-liikettä ja myöskin hallituksen omaa toimintaa vastaan. Onhan siinä selviä avuttomuuden todistuksia hallituksen omistakin pyrkimyksistä.

Tässä asiakirjassa luetellaan mm. viimeaikaisia tapahtumia seuraavaan tapaan: "Väkivallanteoja ja vallattomuuksia on eduskunnan hajoituksenkin jälkeen sattunut kommunisminvastaisen kansaliikehtimisen yhteydessä. Eräitä kommunistijohtajia on "kyyditetty", väkivaltaisia kyydistyksiä on tapahtunut muutenkin. Yksityisiä henkilöitä on pahoinpidelty ja arveluttavampiakin tekoja kuin kyyditsemisiä on tapahtunut. Nämä väkivaltaisudet ovat toisinaan kohdistuneet henkilöihin, jotka eivät ole kommunisteja. Myöskin näyttää väkivaltaisuuksia tehdyn yksityiskostosta. Joku veritekokin on tapahtunut. Huomiota herättävin ennen vaaleja tapahtuneista väkivaltaisuuksista oli hajoitettun eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen väkivaltainen kuljetus."

Tämäkin on jo toivoton luettelo siitä, mitä maassa on tapahtunut. Mutta tästä luettelosta on hyvin paljon unohdettukin. Mahdotonta lieneekin ainakaan missään lyhyessä esityksessä antaa tyhjentävää luetteloa kaikesta siitä, mitä täällä viimeaikoina on tapahtunut. - Tahdon tässä ohella mainita, että sosialidemokraattisen puoluetoimikunnan toimesta on koetettu tuommoista rikosrekisteriä kerätä. Siitä on karttunut kokonaista 30 sivua laaja kirjanen. Se näkyy olevan tuolla eduskunnan eteisessä paraikaa

edustajienkin saatavana.

Tällöisestä luettelosta muodostuisi synkeä rekisteri, joka osoittaisi, että täällä ei lähestulkoonkään eletä normaalisissa ja laillisissa oloissa. En kuitenkaan halua ryhtyä tuota hallituksen luetteloa täydentämään. Haluaisin vain viitata pariin laajaan tapahtumaryhmään, joihin hallitus ei tiedonannossaan ensinkään kään kajoa.

Toinen näistä tapausryhmistä on eduskuntavaalien valmistelu ja niiden suoritustapa. Hallitus on tyytyväinen eduskuntavaaleihin ja arvelee, niiden tapahtuneen, kuten tiedonannossa sanotaan, "rauhallisesti ja häiriöttä, vastoin kaikkia aikaisemmin lausuttuja ennustuksia". On kyllä totta, että vaalit sujuivat paremmin kuin ainakaan kesällä uskallettiin toivoa, mutta paljon silti on tapahtunut laittomuuksia ja säännöttömyksiä vaalien aikana.

On havaittu, että sangen monessa kunnassa on ilman mitään oikeutta toimitettu äänioikeuden riistoja, lukuisia henkilöryhmiä, varsinkin kommunistiseen puolueeseen lukeutuvia, on yksinkertaisesti pyyhitty ääniluetteloista pois. Hallitus on kieltänyt kommunisteilta kaiken vaalitoiminnan. Minkä nojalla, sitä ei ole ilmoitettu. Vaaliterroria on harjoitettu kautta maan. Kaupungeissa sillä ei tosin ole ollut paljonkaan vaikutusta, mutta maaseudulla, harvaan asutuilla seuduilla varsinkin, on sen nojalla voitu pelottaa hyvinkin laajoja valitsijapiirejä ottamasta osaa vaaleihin. Työntekijät keksivät erään tempun, jolla hävittivät jonkun määrän ääniä. He vaativat työntekijöiltä vaaliotteita, jotka sitten hävitettiin. Ja viimeisenä keksintönä olivat tunnetut valkoiset vaalivartioid, jotka autoineen asettuivat jokaisen vaalinaikan viereen poliisien karkoittamatta niitä edes kohtuullisen välimatkan päähän ja jotka olivat omiansa peloittamaan m.utenkin aroiksi käyneitä ihmisiä. Tämä kaikki osoittaa, etteivät vaalit suinkaan olleet normaaliset ja ettei eduskunnan nykyinen kokoonpanokaan siis ole seuraus normaalisista vaaleista, vaan erikoisten olojen aikaansaama.

(Vasemmalta: Oikein!)

Toinen tapahtumaryhmä, josta hallitus ei myöskään mainitse mitään, on kuntien valtuustoihin kohdistuneet uhkaukset ja väkivaltaisuudet. Onhan annettu yli maan ulottuva tunnussana, että valtuustot oli "puhdistettava". Tietysti sillä tarkoitettiin, että ne oli puhdistettava kommunisteista, mutta samalla heitettiin myös sosialidemokraatteja ulos ja lienee myös muihin puolueihin lukeutuneita valtuuston jäseniä joutunut saman puhdistuksen alaiseksi. Pyrkimyksenä on tietysti ollut saada voimasuhteet valtuustoissa muuttumaan ja sen vuoksi ovat varsinkin niiden kuntien valtuustot, joissa vasemmistolla on ollut joko enemmistö tai joku määrävähemmistö, joka on haluttu hävittää, olleet enimmänpainostuksen alaisia. Seuraukset näistä puhdistuksista alkavat nyt jo monissa valtuustoissa näkyä. Ratkaisut kulkevat nyt paljon enemmän valtuustojen oikeistoryhmien toivomusten mukaisesti kuin aikaisemmin. Ja se näkyy varsinkin eräässä kysymyksessä: nyt esitetään useimmissa kunnissa suojeluskuntamäärärahojen koroittamista. Luullaan hetken nyt olevan soveliaan tällöisen asian ajamiseksi.

Palatakseni hallituksen tiedonantoon, on minun todettava, että eräs puoli hallituksen omassa toiminnassa esitetään siinä melko lailla väärässä valossa. Hallitus luettelee suorittamiensa toimienpiteitten joukossa erään määräyksen, jonka se on antanut maaherraröille ja jossa sanotaan, että: "hallitus on oikeuttanut maaherrat milloin järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sitä vaatii, sulkemaan kommunististen yhdistysten ja järjestöjen tai muiden kommunististen elimien hallinnassa olevat talot sekä muut kokous- ja seurusteluhuoneet. Kommunististen yhdistysten ja järjestöjen sekä yksityisten kommunistien suunnittelemat kokoukset ja huvitellaisuudet sekä kulkueet ja muut esiintymiset on kielletty. Niinkään kiellettiin vaalitoiminnan varjolla missään muodossa harjoittamasta valtio- ja maanpetoksellista kiihoitusta tai muuta saman-

tapaista toimintaa". Tämän kaiken hallitus luettelee niinkuin se olisi joku täysin normaalin teko, joka ei kaipaa minkäänlaista selitystäkään. Herra pääministeri, joka on tämän tiedonannon al-
lekirjoittanut, näkyy unohtaneen mainita, että kaikki nämä määrä-
ykset, joita hallitus antoi maaherroille, ovat olleet lainvastaisia
a toimenpiteitä.

Edellisen hallituksen päämies, selostaessaan eduskunnalle
kommunististen lehtien hallinnollista lakkauttamista, tunnusti sil-
loin avoimesti eduskunnalle, että hänen toimenpiteillään ei ollut
tukea voimassaolevassa laissa. Nykyinen hallitus, jonka tulisi
suojella lain pyhyyttä, katsoo menetelleensä tavalla, joka ei edes
kaipaa anteeksipyyntöä. Kun näin tapahtuu tuoreessa puussa, mitä
sitten kuivassa tapahtuukaan. Ilmankos lain kunnioitus laajoissa
edusvastuuttomissa joukoissa onkin painunut viime aikoina niin
kovin alas.

Hallituksen laiminlyöntisynnit ovat kuitenkin mielestäni pal-
jon raskaammat kuin sen laittomia tekoja sisältävät toimenpiteet.
Hallitus ei ole edes yrittänytään estää rikollisia tekoja eikä
rangaista niihin syyllisiä henkilöitä. Kaikki on saanut mennä oma-
menoaan hallituksen nostamatta edes pikkusormeaankaan niiden estä-
miseksi. Syyksi ilmoittaa hallitus, ettei sen mielestä ole ollut
syytä turvautua "poikkeuksellisiin voimakeinoihin", joista olisi
voinut aiheutua mahdollisesti suurempia yhteenottoja. Minä en puo-
lestani usko, että mitään poikkeuksellisia voimakeinoja olisi tar-
vittu. Valtion säännöllisetkin voimakeinot olisivat varmasti riit-
täneet estämään rikollisuutta, ja myöskin saattamaan syylliset ran-
gaistuksen alaisiksi. Jos tässä yhteydessä jonkun verran uhreja
olisi sattunut, ei vika olisi ollut hallituksen eikä lainkuuliais-
ten kansalaisten, vaan niiden, jotka hinnalla millä tahansa ovat
tahtoneet pitää meidän yhteiskuntaamme keinumistilassa. Onhan
vanhastaan tunnettu tosiasia, että tuontapaiselle liikehtimiselle
on ajoissa pantava sulku eteen, ennenkuin ne nielevät kaiken mu-

kaansa. Onneksi maallemme on tapahtumien kulku estänyt vyöryn jatkumisen juuri kun on oltu kuilun partaalle joutumassa, mutta tästä hallitus tuskin voi harkkia itselleen mitään ansioita. Satumat ovat määränneet asiain kulun. (Vasemmalta: Oikein!)

Syy hallituksen avuttomuuteen ja saamattomuuteen ei suinkaan ole ollut se, jonka sisäministeri äsken täällä eduskunnalle ilmoitti. Olot maassamme eivät ole olleet niin vaikeat, ettei niissäkin olisi voitu toimia ja ylläpitää lain pyhyyttä. Oli hänen puoleltaan kyynillistä väittää niiden olevan kyynillisiä, jotka ovat vaatineet laista kiinnipitämistä, kyynillistä häneltä selittää, että tällaisissakin oloissa pienemmän etupiirin on väistytävä suuremman tieltä. Syynä siihen, ettei syyllisiä ole rangaistukseen saatettu, ei myöskään ole haluttomuus väkivallantekojen uhrien puolelta saada aikaan selvyyttä. Mutta kur kuukausi toisensa jälkeen nähtiin, ettei yhtään ainoata tapausta selvitetä, ettei ketään panna syytteeseen, niin ei kellään ole silloin enää halua nähdä sitä vaivaa, että tekee asiasta ilmiantoja viranomaisille ja saa mahdollisesti vielä jälkikyydityksiä ja jälkikostoja (Vasemmalta: Aivan niin!) niinkuin monessa tapauksessa onkin tapahtunut. Semmoinen uhri, jota valtiovalta ei halua suojella, vetäytyy mieluummin rauhaan, pakenee ehkä kotipaikaltaankin, tahtoo joka tapauksessa itse huolehtia omasta turvallisuudestaan, kun valtiomahti ei sitä tee. (Vasemmalta: Oikein!)

Syy ei siis mielestäni ole se, jota sisäministeri koetti meille uskotella. Syy hallituksen avuttomuuteen selviää sen omasta tiedonannosta. Hallitus ilmoittaa nimenomaan hyväksyvänsä kansanliikkeen päämäärän. Minkä päämäärän? - jos saan luvan kysyä? Ei kukaan ole selvillä siitä, mikä tuon kansanliikkeen päämäärä on ja miten pitkälle sillä taholla tahdotaan ajaa, Päämäärän sisältö näkyy riippuvan yksinomaan siitä, kuka sitä päämäärää joutuu selittämään ja tulkitsemaan. (Ryömä: "ja toteuttamaan").

Mutta ei vain sillä hyvä, että hallitus on hyväksynyt tuon päämäärin, vaan on hallitus useimmissa tapauksissa asettunut suorastaan solidaariseksi tämän liikehtimisen kanssa. (Vasemmalta: Oikein!) Se on siten tavallaan pitänyt veräjiä auki tuolle liikkeelle ja päästänyt sen valtion sisäisimpiin varustuksiin, joita hallituksen velvollisuutena ehdottomasti olisi suojella kaikkia tunkeilijoita vastaan. Ei ole suinkaan kaiken tämän johdosta ihmeteltävää, että eräs tämän liikehtimisen päähenkilöistä, tehtailija Haarla, voi kirjoittaa ulkomaisille aatetovereilleen kirjeen, joka täälläkin on julkaistu ja jossa hän vakuuttaa, että vihdoinkin on saatu hallitus, joka on täysin yksimielinen tämän kansanliikkeen kanssa ja on valmis toimimaan sen toivomusten mukaan.

Hallitus näyttääkin olleen Lapuan liikkeen käytettävissä. Näiden kummankin valtiomahdin välillä on pidetty jatkuvia neuvotteluja ja useissa tapauksissa on näyttänyt siltä, että hallitus on ollut tahdoton välikappale. Lapua on käskenyt ja hallitus on pannut käskyt täytäntöön. Jos jolloinkin on sattunut erimielisyyksiä, niin silloin on turvauduttu siihen vanhaan parlamentaariseen konstiin, jota viime aikoina on niin paljon moitittu, kompromissiin, lehmäkauppoihin. Olisi kovin hauskaa kuulla, minkä hinnan hallitusnesimerkiksi vaati Lapuan liikkeeltä ennenkuin se suostui liputtamaan hallituksen talot talonpoikaismarssille ja toisaalta hauska kuulla, mitä hallitus lupasi ennenkuin Lapuan valtuuskunta syyskuussa antoi tunnetun kyydistyskieltonsa. Kaupantekoa näissä asioissa joka tapauksessa harjoitettiin. (Ed. Voionmaa: Rauhanneuvotteluasiakirjoista se nähdään!).

Sen sijaan, että hallitus olisi käsitellyt näitä väkivallantekeiden suunnittelijoita ja niiden toimeenpanijoita rikollisina, on se kohdellut niitä kuin vertaisiaan. Vielä niinkin myöhään kuin tällä viikolla olemme saaneet siitä esimerkin. Sisäministeri joka äsken koetti viattomuuttaan ja puhtauttaan eduskunnalle vakuu

taa, menetteli mielestäni hyvin oudosti hallitusmiehen asemassa olevalle henkilölle ottaessaan vastaan viime maanantaina sen lähetystön, joka tunnetun Ostrobotnialla pidetyn ilmoittautumis-ilvellyn jälkeen kävi hänen luonaan. Tästä tapahtumasta saman päivän Iltalehti ilmoittaa, että "ministeri Kuokkanen vastasi lähetystön puheeseen ilmoittaen ymmärtävänsä ne syyt, jotka ovat synnyttäneet tämän kansanliikkeen ja uskovansa, että maan tuomioistuimet ottavat tuomioissaan huomioon tekojen motiivit". Mikä oikeus valtakunnan ylimmällä poliisipäälliköllä on odottaa tuomioistuimilta jotain määrättyä suhtautumista rikollisiin tekoihin? Tämä lausunto on nähtävästi päässyt vahingossa lehteen. Minä katsoin seuraavan päivän aamulehteä: sieltä tämä lause oli poissa. Jotta yhteisymmärrys tulisi paremmin alleviivatuksi, otettiin tilaisuudessa vielä valokuva, jossa lähetystö ja sisäministeri haluavat yhdessä näyttäytyä maailmalle. Me voimme siinä nähdä sen tavallista harvinaisemman ilmiön, että sisäministeri on yhdessä valokuvasa semmoisten henkilöiden kanssa, jotka käyvät rikoksensa tunnistamassa ja ovat siis tavallaan kuritushuonekandidaatteja.

Voiko nyt kukaan odottaa, että hallitus tämantapaisella menettelyllään voi hankkia itselleen mitään arvovaltaa? Laillisuutta kannattava osa kansasta ei tietysti voi odottaa mitään hyvää tämmöisissä oloissa. Ja jos minä oikein tunnen pohjalaaisia talonpoikia, jotka lapualaisliikkeen mukana ovat kulkeneet, niin eivät hekään jaksa kunnioittaa semmoista hallitusta, joka on valmis heidän komentonsa mukaan kulkemaan ja jolta he voivat puristaa edun toisensa jälkeen. Onhan meillä muuten hyvin selvä todistus siitä minkäverran arvoa hallituksen ohjeet ja sen toivomukset ovat saaneet tuolla taholla osakseen.

Kun hallitus 6 p. syyskuuta päättäväisesti kielsi kaikki väkivallanteot ja ennen kaikkea kyyditykset, oli sillä aivan päinvastainen vaikutus. Silloinhan ne vasta oikein riehahtivatkin liikkeelle. Varsinkin Turun puolen lapualaiset ja lukkolaiset

näyttivät päättäneen antaa hallitukselle sen ainoan oikean vastauksen, minkä he osasivat antaa. Vasta kun Lapua muutamia päiviä myöhemmin kielsi nämä kyydiästyksset, sen vuoksi tietysti, että ne olivat Lapuan käskystä tapahtuneetkin, ne lakkasivat. Tätä määrääjää töteltiin heti. Niitä ei kuitenkaan lakkautettu muussa mielessä kuin vaalien epäonnistumisen pelosta. Jos niitä olisi jatkunut vielä parisen viikkoa, olisi vaalien tulos ilmeisesti ollut aivan toinen kuin miksi se lopulta muodostui.

Tietysti voidaan sanoa, että rikoksia sattuu normaalisissakin oloissa ja ettei mikään valtiomahti pysty niitä kaikkia estämään. Sillä tietysti on perää, mutta ainakin laajemmassa määrässä tapahtuvaa rikollisuutta voidaan sentään kutakuinkin ehkäistä. Ja joka tapauksessa vaaditaan aina, että rikolliset saatetaan rangaistukseen. Sehän kuuluu oikeusvaltion perimmäiseen olemukseen. Meillä hän ei ole rangaistu kuin aivan aniharvoja näitä rikoksentekijöitä. Vaikka tiedossa on tämäntapaaisia kyydityksiä ja muita väkivallanteoja lähemmä parisataa, ovat miltei kaikki tekijät päässeet syyttämättä. Vaikka laajat piirit ovat useasti tunteneet itse tekijät, autojen numerot ja niiden kuljettajat, niin ei kuitenkaan muka ole saatu mitään selvää asiasta. Tämä jos mikään on saamatto muuden tunnustus ja se osoittaa minun mielestäni vain sitä, että hallitus ei ole halunnut käydä omiaan vastaan. Kun se kerran on halunnut ymmärtää tätä liikettä, ei sillä ole ollut sydäntä käydä sitä voimakkaammin myöskin kurittamaan. Saadaanhan meillä nykyäänkin jokikinen kommunistinen hihkaisu selville ja se saadaan sangen nopeasti. Saatiinhan tasavallan entisen preidentin kuljetus hyvin nopeasti selville, Ei kulunut kuin vuorokausi, niin tapaus oli jokseenkin selvillä, ainakin nuoranpää oli kädessä ja sitä myöten hyvästi eteenpäin. Tämä tapaus ei tietääkseni kuitenkaan millään tavalla poikennut aikaisemmista samanlaisista tapauksista. Ne ovat olleet luonteeltaan kaikki samantapaaisia. Kun siis yhdes-

sä tapauksessa voidaan saada selvyys, miksei kaikissa muissakin. Eivätkö kaikki kansalaiset olekaan täysin tasa-arvoisia lain edessä ja nauti samaa suojaa? (Vasemmalla: Ei!) Nähtävästi ei. Ei ainakaan meidän pääministerimme mielestä. Hänhän on eräissä haastattelussaan ulkomaille kertonut verrattain kyynillisesti, että täällä on rauha maassa, joitakin kommunisteja täällä vain kyydittää ja toiset ovat tainneet saada vähän selkäänsäkin.

Kun olot ovat olleet tällaisia, on siitä ollut seurauksena, että kotimaassa on päässyt valtaan suuri levottomuus ja toivottoisuus. Mutta vaikutukset eivät ole rajoittuneet ainoastaan maamme rajojen sisäpuolelle, vaan myöskin ulkomailla on maamme asema suuresti kärsinyt viimeaikaisista tapahtumista. Jo poliittisestikin on meidän maineemme merkittävästi kärsinyt. Yli kymmenen vuotta on tätä itsenäistä valtakuntaamme koetettu lujittaa ja saavutettukin jo hyviä tuloksia, mistä on merkinä sekin, että maamme rajojen ulkopuolella on maastamme kohtaan osoitettu huomattavaa arvontoa. Nyt ei tätä arvontoa enää tahdo löytää. Jos kuinka monessa tapauksessa olemme saaneet havaita, että maineemme on saanut huomattavia kolahduksia. Parlamenttien välisen liiton kongressista kesällä annettiin julkisuuteen protesti, jossa kiinnitettiin huomiota eduskunnan varapuhemiestä kohdanneeseen väkivallantekoon. Eikä tarvitse paljonkaan avalla ulkomaisia lehtiä tullakseen selville mitä muissa maissa meistä ajatellaan. Seillä ei voida ymmärtää sitä, että Suomen hallitus neuvottelee kumouksellisten johtomiesten kanssa, että eduskunnan valiokunnasta kesällä päivää voidaan kuljettaa pois edustajia, että eduskunnan varapuhemies ja tasavallan entinen presidentti ilman muuta voidaan kuljettaa tuntemattomille teille, eikä edes sitäkään, että syytetyille ei sallita täällä puolustusasianajajaa, vaan roska-joukko karkoittaa tällaisen henkilön huudoilla ja vihellyksillä. Tämä kaikki on Meksikoa! - huutavat ulkomaalaiset lehdet. Mutta

Meksiko protesteeraa. Se kiittää siitä kunniasta, että se tulisi rinnastetuksi Suomen kanssa ja väittää, että heillä on ihannetila Suomeen verraten. Eikö tämä ole mainio kuvitus meidän maamme nykyisille oloille? (Ed. Frenckell: Se on vanha vitsi!) Vanhat vitsit ovat usein hyviä. Viime viikolla minä sen vasta Meksikon lähettilään kirjoittamana näin. Jos meidän poliittinen luottomme on kärsinyt, niin on myöskin taloudellinen luotto menossa samaan suuntaan.

Jollei tässä asiassa haluta luottaa sanomalehtiin, niin ehkä asiantuntijat ovat valmiit pitämään pörssejä luotettavampina ilmapuntareina. Pörssien noteeraukset puhuvat murhaavaa kieltä siitä luottamuksesta tai oikeastaan luottamuksen puutteesta, joka ulkomaalaisilla luotonantajilla tätä nykyä on meidän maamme oloja kohtaan. Maamme obligatiolainojen kurssit ovat viime aikoina pudonneet aivan romahdusmaisesti. Ed. Frenckell, joka äsken teki välihuodon, on kyllä koettanut lehdessään väitellä tätä ilmiötä vastaan ja selittää, ettei se ole epänormaalisten poliittisten olojen seurausta. Miksikään muuksi ei sitä kuitenkaan voida ymmärtää. Muiden maiden kurssit eivät ole pudonneet. Mainitakseni esimerkkejä eräitä meidän obligatiolainojamme koskevista tapauksista on vuoden 1923 laina, joka vielä keskuussa noteerattiin yli 97 %, nyt 90 %, v.1925 laina, joka heinäkuussa oli vielä 101 %, on nyt 94 % v:n 1928 laina, joka keuhällä saatiin nostetuksi 92 %:iin, on nyt 76 %, ja asuntophoteekkipankin laina, jolla on mitä parhaat kiinnitykset ja lisäksi tavallaan valtion takuu vakuntehaan, on pudonnut kahdessa kuukaudessa 94%:sta 79 %:iin. Helsingin kaupungin laina emiteerattiin keuhällä Yhdysvalloissa 95 %:iin, nyt sitä saa ostaa 85 %:lla.

Joku voi ehkä pitää tätä pienenä sivuasiana, johon ei kannata kiinnittää huomiota. Sillä on kuitenkin enemmän merkitystä kuin aavistetaankaan. Suurella vaivalla on Suomi päässyt sisälle ameriikkalaisille rahamarkkinoille ja suurella työllä ja pitkä-

aikaisen taloudellisen vakinnuttamisen jälkeen on saatu kurseit-
nousemaan ja vakavina pysymään. Nyt ne romahtavat katastroofi-
maisesti. Pörssit ovat herkkiä, ne näkyvät aivan oikein vastaa-
van sen kehityssuunnan, joka täällä on tapahtunut. Seurauksena
on tietysti se, että ne amerikkalaiset pienkapitalistit, jotka
ovat ostaneet meidän obligationejamme, ovat kärsineet satojen mil-
joonien markkojen tappion. On selvää, että hekin tällöin menet-
tävät puolestaan luottamuksensa maahan, joka ei pysty vastaamaan
velkasitoumuksistaan. Tämöisissä oloissa on tietvsti myöskin
turhaa yrittää uusien lainojen saantia ja mahdotonta lienee myös-
kin saada markkinoillemme yhtä yhden miljardin markan suuruista
valtiolainaa, josta jo ennakkosopimus on tehty New Yorkin pankin
kanssa. Sen edellytyksenä oli, että vanhat kurssit säilyisivät.
Kun ne eivät ole säilyneet, on toivotonta pitkiin aikoihin uusis-
ta lainoista puhuaakaan.

Veikka asiat kansan suurimman osan mielestä kulkevat aivan
vinoon suuntaan, näyttää hallitus olevan merkillisen tyytyväinen
saavutuksiinsa. Hallitus lausuu tiedonannossaan voivansa viitata
tärkeisiin saavutuksiin ja kun katsoo, mitä nämä tärkeät saavutus-
set ovat, niin jää kaksi semmoista käteen. Toinen on se, että
Kommunistit ovat poissa eduskunnasta ja toinen se, että vaalit
ovat kuluneet rauhallisesti.

Nämäkään eivät kuitenkaan ole mitään todellisia saavutuksia
ja tuloksia. Eiväthän kommunistit sillä ole maasta hävitetyt,
ettei meillä ole tilaisuutta näillä penkeillä heitä nähdä. Olis
ehkä hyväkin, että joku kommunisti täällä olisi, että saataisiin
kuulla, mitä sillä taholla ajatellaan. Nyt ei ole minkäänlaista
tietoa, mitä tuossa laajassa valitsijajoukossa ajatellaan.

Kuten äsken selostin, eivät myöskään vaalit kuluneet niin
rauhallisesti kuin hallitus näyttää olettaneen, vaan tapahtui
niiden yhteydessä monenlaisia häiriöitä. Mutta vaikka kaikki
olisi käynytkin niin hyvin näissä kahdessa asiassa kuin hallitus

kuvittelee, niin millä hinnalla tämä kaikkien tapahtunut?

Maamme arvo vakiintuneena valtiona on saanut ankaria kolauksia, sen taloudellinen asema ja luotto on romahtamassa ja hallitusvalta on menettänyt auktoriteettinsa. Olot maassa ovat perin pohjin sekaisin ja joka päivä näyttää tuovan uusia yllättäviä paljastuksia. Tyytyväisyys ja opitimismi ovat tietysti kadehdittavia ominaisuuksia, mutta niin vähään kuin hallitus tyytyy, ei sittenkään olisi lupa tyytyä.

Nyt eduskunnan kokoontuessa näyttää asema kuitenkin melko lailla valoisammalta. On tapahtunut ilmeinen käänne sisäpoliittisissa oloissamme. Sen näyttää hallituskin havainneen ja näyttää tiedonannossaan noteeraavan sen omaksi ansiokseen. Siinä sanotaan, että "hallituksen toimenpiteet väkivallantekojen selvittämiseksi ovat tuottaneet yhä enemmän tuloksia". Tämä on joko itsepetosta taikka selvää ironiaa. Eihän hallituksella tässä suhteessa ole minkäänlaista ansiota. Se ei ole omasta aloitteestaan saanut keränpäätä auki ja päässyt salaisten järjestöjen perille, eikä myöskään pidättämään syyllisiä. Kuten usein muulloinkin on tässä ollut auttavana tekijänä vastustajain tyhmyys. Se on tullut avuksi ja sen kautta asiassa on päästy alkuun. (Vasemmalta: Oikein!) Se kyyditys, jonka alaiseksi tasavallan entinen kunnioitettu presidentti joutui, oli omiaan vihdoinkin herättämään jo epätoivoon joutuneet ja turtuneet mielet. Se sai ne piirit liikkeelle, joita hallitus ei ollut halunnut tähän saakka kuulla, se kun on etsinyt tukea yksinomaan lapualaisliikkeen taholta. Tämä tasavallan entisen presidentin retki oli tietysti synkeä retki ja me olemme varmasti kaikki valmiit sitä sydämestämme valittamaan, mutta toiselta puolen meidän tulee olla hänelle siitä suuresti kiitollisia, sillä tuloksellisempaa poliittista agitatiomatkaa ei tässä maassa ole koskaan tehty. (Eduskunnasta: Oikein! Oikein! Ed.Hakkila: Vahinko vain, että se oli vaalien jälkeen!) Tämä retki ja samalla eduskunnan lä-

neisyys ja kokeutuminen ovat saaneet hallituksen vihdoinkin tarmok-
kaaksi. Muutamissa päivissä on nyt saatu selville enemmän kuin
aikaisemmin puolesta vuodessa. Ja mitä kaikkea on saatu selville!

Yllättävin on ilmeisesti ollut se tieto, että myöskin korkein
sotilasjohto on ollut sekaantuneena näihin liikkeisiin asioihin.
(Eduskunnasta: Häpeä!) Tämä tapaus on ilmeisesti omiaan kompro-
mentteeraamaan johtoa laajemmaltikin, ja paljon tarvitaan vakuut-
teluja siltä taholta ennenkuin siihen jälleen ehdottomasti luote-
taan. Miten vahvasti hallitus^m luottanut pidätettyyn sotilashenki-
löön, osoittaa se pikkutapaus, että tämä vielä pari kuukautta ta-
kaperin sai huomattavan koroituksen nuorudesta huolimatta.

Mutta voi myöskin kysyä, mitä päämääriä tämä sotilaskliikki
on tavoitellut. Onhan selvää, ettei se huvikseen ryhdy kyydityk-
siä toimeenpanemaan, vaan että nämä kyyditykset ovat olleet vain
välikappaleena, keinona johonkin muuhun päämäärään pyrittäessä.
Mitä sillä taholla on tavoiteltu? Mahdollisuudet ovat sangen pe-
loittavia. Ja hallitukselle täytyy avoimesti esittää kysymys, voi-
ko hallitus luottaa ehdottomasti nykyiseen korkeimpaan sotilasjoh-
toon. Onko se hallituksen käytettävissä, jos tarve vaatii, vai
onko se valtiosäännön kumoojain välikappaleena?

Nyt olisi joka tapauksessa korkein aika palauttaa maahamme
säännölliset olot ja tehdä myöskin täysi puhdistus kaikkialla, mis-
sä epäsäännöllisyyksiä, rikollisuutta ja väkivallantekoja on sat-
tunut. Eduskunnan avajaisissa pidetyt kaksi puhetta, tasavallan
presidentin puhe ja eduskunnan puhemiehen puhe, ovat mielestäni
tässä suhteessa viitanneet tietä hyvään suuntaan.

Ehdottomana vaatimuksena on tällöin, että syylliset on saa-
tettava rangaistukseen, olkoot missä asemassa tahansa. Näiden
väkivallanteiden henkiset isät kulkevat vielä kaikki vapaalla
jalalla. On toivottavaa, että myöskin niihin päästään käsiksi,
Ja uudet rikokset on ehdottomasti, tarpeen tullen voimakeinoillakin
ehkäistävä. Semmoinen suorastaan vetelyyttä osoittava katsanto -

kanta, jota sisäministeri tässä äsken edusti, ei mielestäni ole soveltuvaa oikeusvaltion toimintaan.

Eiköhän kaiken lisäksi olisi syytä astua vielä askel pitemmälle. Täällä on toiminut sellaisia järjestöjä kuin Lapuan valtuuskunta, Suomen Lukko ja Rintamamiesten Liitto. Ne näyttävät olevan pesiä, joissa rikollisia suunnitelmia valtion turvallisuutta vastaan laaditaan. Nämä rikolliset järjestöt, jotka suojelevat rikoksellisia keskuudessaan, olisi parasta lakkauttaa. Nehän ovat itse asiassa jo menettäneet kaiken moraalisen pohjansa kun suuri osa niistäkin, jotka aikanaan ovat niitä kannattaneet, näyttävät nyt luultavasti vakaumuksesta kääntäneen niille selkänsä. Ne tarvitsevat vain pienen armoniskun hävitäkseen näyttämöltä ja semmoisen armoniskun hallitus olisi velvollinen niille antamaan. Vasta sen jälkeen voi mielestäni täysi turvallisuus palata maahan ja ihmiset rauhoittua. Ellei hallitus halua tai pysty näin toimimaan, olisi sen mielestäni paras väistyä vartiopaikaltaan. (Vasemmalta: Oikein! Hyvä!).